

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
Dyddiad:	19 Ebrill 2022
Pwnc:	Diweddariad Archwilio Mewnol
Pennaeth Gwasanaeth:	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 01248 752601 MarcJones@ynysmon.gov.uk
Awdur yr Adroddiad:	Marion Pryor Pennaeth Archwilio a Risg 01248 752611 MarionPryor@ynysmon.gov.uk
Natur a Rheswm dros Adrodd: Yn unol â 'Strategaeth Cyfarfodydd Pwyllgor' y Cyngor, mae'r adroddiad hwn yn bodloni gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, sy'n amlinellu'r dyletswyddau deddfwriaethol sydd i'w cyflawni gan bwyllgor archwilio'r Cyngor, yn benodol, goruchwyllo trefniadau archwilio mewnol yr awdurdod.	

1. RHAGARWEINIAD

1.1. Mae'r adroddiad hwn yn diweddarau'r Pwyllgor ar y sefyllfa fel ag yr oedd hi ar 1 Ebrill 2022 ynghylch yr archwiliadau a gwblhawyd ers y diweddariad diwethaf ar 1 Chwefror 2022, llwyth gwaith cyfredol y gwasanaeth archwilio mewnol a'n blaenoriaethau ar gyfer y tymor byr i'r tymor canol.

2. ARGYMHELLIAD

2.1. Bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn nodi darpariaethau sicrwydd a blaenoriaethau'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol wrth symud ymlaen.

**Taliadau – Cynnal a Thalu
Cyflenwyr a Thaliadau
Dyblyg
Camau Dilynol Cyntaf -
Ebrill 2022**

Adroddiad Archwilio Mewnol a Chynllun
Gweithredu

Marion Pryor BA MA CMIIA CPFA
Nanette Williams BA (Hons) MSc CMIIA CIA
Andrew Lewis BA (Hons) IRRV ACFTech

**Adennill Mân Dyledion
y Cyngor ac effaith
Covid-19
Mawrth 2022**

Diweddariad

Marion Pryor BA MA CMIIA CPFA
Nanette Williams BA (Hons) MSc CMIIA CIA
Andrew Lewis BA (Hons) IRRV ACFTech

DIWEDDARIAD ARCHWILIO MEWNOL EBRILL 2022

Marion Pryor BA MA CMIIA CPFA, Pennaeth Archwilio a Risg

MarionPryor@YnysMon.gov.uk

CONTENTS

GWAITH SICRWYDD A GWBLHAWYD ERS Y DIWEDDARIAD DIWETHAF	3
Adolygiad dilyn i fyny cyntaf ‘Taliadau - Cynnal Cyflenwyr’ a ‘Nodi anfonebau dyblyg ac adennill taliadau dyblyg’	3
Adennill Môn Ddyledion y Cyngor ac effaith Covid-19	4
GWAITH AR Y GWEILL	6
CAMAU GWEITHREDU SY’N WEDDILL	7
BLAENORIAETHAU AR GYFER 2022-23 A THU HWNT	8
Capasiti Presennol	8
Blaenoriaethu Tymor Byr/Canolig	8
Blaenoriaethau mwy Hirdymor	8
ATODIAD 1 - CAMAU GWEITHREDU SY’N WEDDILL (DANGOSFWRDD 4ACTION) AR 1 EBRILL 2022	9

GWAITH SICRWYDD A GWBLHAWYD ERS Y DIWEDDARIAD DIWETHAF

1. Mae'r adran hon yn darparu trosolwg o adroddiadau archwilio mewnol a gwblhawyd ers y cyfarfod diwethaf, yn cynnwys y raddfa sicrwydd gyffredinol a nifer y materion/risgiau a godwyd.
2. Rydym wedi cwblhau tri darn o waith yn ystod y cyfnod dan sylw, a gwelir crynodeb ohonynt isod:

Teitl	Cyf. Cofrestr Risgiau Corfforaethol	Dyddiad yr Adroddiad Terfynol	Lefel Sicrwydd	Critigol	Sylweddol	Cymedrol	Cyfanswm
Adolygiad dilyn i fyny cyntaf 'Taliadau - Cynnal Cyflenwyr' a 'Nodi anfonebau dyblyg ac adennill taliadau dyblyg'	d/b	Mawrth 2022	Sicrwydd Cyfyngedig	0	2	8	10

Adolygiad dilyn i fyny cyntaf 'Taliadau – Cynnal Cyflenwyr' a 'Nodi anfonebau dyblyg ac adennill taliadau dyblyg'

Sicrwydd Cyfyngedig	Materion/Risgiau	
	0	Critigol
	2	Sylweddol
8	Cymedrol	

3. Yn unol â'n protocol, rydym wedi darparu copi o'r adroddiad llawn a'r cynllun gweithredu i aelodau'r Pwyllgor a'r Deilydd Portffolio Cyllid.
4. Cynhaliom ddau adolygiad yn ystod 2020/21, a oedd yn canolbwyntio ar brosesau'r Cyngor ar gyfer talu anfonebau.
5. Yn dilyn ein hadolygiad cyntaf, 'Taliadau - Cynnal a Thalu Cyflenwyr' ym mis Ionawr 2021 fe gwblhaom waith pellach yn y maes hwn ac fe gyhoeddom adroddiad ar 'Anfonebau Dyblyg ac Adennill Taliadau Dyblyg' ym mis Mai 2021.

6. Roedd y ddau adroddiad yn rhoi Sicrwydd Cyfyngedig, a chytunwyd ar gynlluniau gweithredu unigol i fynd i'r afael â'r risgiau a nodwyd. Gan fod nifer o'r risgiau a champau gweithredu dilynol yn gysylltiedig, fe gynhaliom adolygiad cyfunol rhwng mis Ionawr a mis Mawrth 2022.
7. Daw ein hadolygiad dilynol i'r casgliad er bod y timau Cyllid a Thaliadau wedi gwneud rhywfaint o waith i fynd i'r afael â'r risgiau a godwyd yn ystod ein harchwiliadau gwreiddiol, mae mwyafrif y camau gweithredu a gytunwyd yn dal heb eu cwblhau. Rydym yn cydnabod awydd clir y timau i wneud gwelliannau; fodd bynnag, mae problemau staffio a recriwtio o fewn y tîm Taliadau, yn ogystal â'r gwaith ychwanegol sy'n cael ei greu gan Wasanaethau sydd ddim yn dilyn y prosesau caffael cywir, yn effeithio ar eu gallu i fynd i'r afael â'r risgiau a nodwyd.
8. O'r 13 o faterion/risgiau a nodwyd yn ystod ein dau archwiliad gwreiddiol, mae'r gwasanaeth wedi mynd i'r afael â thri, ac felly mae 10 yn weddill. Yn sgil adolygu'r matrices ar gyfer rheoli risgiau strategol yn ddiweddar, rydym wedi addasu graddfeydd y materion/risgiau i adlewyrchu'r archwaeth risg bresennol ar gyfer y risgiau strategol. Hefyd, mae'r raddfa risg wedi'i diweddarau i adlewyrchu unrhyw gamau a gymerwyd hyd yma sydd yn lleihau'r tebygolrwydd y bydd y risg yn digwydd. Fodd bynnag, gan fod nifer o faterion/risgiau yn dal yn weddill ac oherwydd diffyg cynnydd mewn meysydd allweddol, ni allwn gynyddu'r raddfa sicrwydd o Sicrwydd Cyfyngedig ar hyn o bryd.
9. Felly, byddwn yn cynnal adolygiad dilyn i fyny pellach ym mis Tachwedd 2022, i gadarnhau pa un ai a oes unrhyw gynnydd wedi bod o ran mynd i'r afael â'r risgiau sydd yn weddill, a pha un ai a yw'r gwelliannau i'r broses daliadau wedi cael eu sefydlu ledled y Cyngor.

Adennill Mân Ddyledion y Cyngor ac effaith Covid-19

10. Fe gyflwynom adroddiad ar yr adolygiad o'r uchod i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn ei gyfarfod ar 9 Rhagfyr 2021. Fe roesom raddfa 'Sicrwydd Cyfyngedig' i'r gwaith, gan nodi wyth risg a nifer o gamau gweithredu a gytunwyd i fynd i'r afael â hwy. Gofynnodd y Pwyllgor am ddiweddariad gan Archwilio Mewnol ar y cynnydd o ran mynd i'r afael â'r risgiau hyn yn ei gyfarfod ar 19 Ebrill 2022.
11. Mewn ymateb i'r adroddiad gwreiddiol, comisiynodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 gwmni ymgynghorol, CIWB, i weithio gyda'r gwasanaeth i fynd i'r afael â'r Materion/Risgiau a godwyd.
12. Fel rhan o'r diweddariad cynnydd, fe wnaethom gwrdd â'r Rheolwr Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau ac adolygu dogfennau allweddol mewn perthynas â'r prosiect ymgynghoriaeth. Mae'r prif bwyntiau i'w nodi ar y cynnydd presennol fel a ganlyn:

- Mae'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 a'r Rheolwr Refeniw a Budd-daliadau wedi cytuno y bydd CIWB yn ymdrin â'r prosiect fesul cam, ac mai'r dull a ffafrir ar gyfer sicrhau gwelliannau effeithlonrwydd yw dull sy'n seiliedig ar ddatblygu'r systemau a phrosesau presennol, yn hytrach na newidiadau mawr i brosesau presennol.
 - Mae'r Rheolwr Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau wedi darparu rhestr tasg ar gyfer CIWB, sy'n diffinio'r gweithgareddau hynny sydd angen eu hadolygu ar frys, sef:
 - gwella cysoniadau incwm ysgolion, a
 - gwella effeithlonrwydd cysoniadau a phrosesau incwm Canolfannau Hamdden / Môn Actif.
 - Er nad yw wedi'i raglennu ar hyn o bryd, mae Cynllun Cyflawni'r Prosiect yn cydnabod tasgau pellach yn ymwneud ag incwm meysydd parcio a dogfennu prosesau / gweithdrefnau diwygiedig ar gyfer mân ddyledwyr.
13. Mae tasgau'r prosiect yn ymwneud yn bennaf â'r broses cysoni incwm, sydd yn allweddol er mwyn gwella cywirdeb y system dyledwyr. Bydd hyn yn arwain at wahardd llai o gyfrifon a chanolbwyntio mwy ar adennill dyledion.
 14. Hefyd, mae'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 wedi cadarnhau y bydd y Gwasanaeth yn recriwtio Rheolwr Busnes yn fuan iawn. Bydd y rôl yn darparu adnodd ychwanegol i gefnogi a hwyluso gwelliannau perfformiad ar draws y Gwasanaeth Adnoddau, yn cynnwys yr adain Incwm.
 15. Hefyd, dylai penodi Rheolwr Adennill fel rhan o'r ailstrwythuriad arfaethedig o fewn yr adain Refeniw a Budd-daliadau leihau rhywfaint o'r llwyth gwaith a gwella effeithlonrwydd o fewn y Tîm Incwm.
 16. Dylai'r penodiadau hyn ynghyd a chanlyniad y prosiect ymgynghoriaeth helpu i fynd i'r afael â'r materion/risgiau a nodwyd yn ystod ein hadolygiad cychwynnol. O ganlyniad, rydym wedi'n sicrhau y bydd y Cyngor mewn sefyllfa gadarnach i adennill cymaint o ddyledion â phosibl ac y bydd yn parhau i drin pobl a busnesau'n deg ar yr un pryd.
 17. Byddwn yn rhoi amser i'r tîm sefydlu'r prosesau newydd, a bydd ein prawf dilynol ffurfiol, ym mis Hydref 2022, yn penderfynu a yw'r Cyngor wedi lliniaru'r holl Faterion/Risgiau a godwyd.

GWAITH AR Y GWEILL

18. Mae'r archwiliadau a ganlyn yn mynd rhagddynt ar hyn o bryd:

Maes Archwilio	Cyf Cofrestr Risgiau Corfforaethol	Gwasanaeth	Rheswm am yr Archwiliad	Cam
Pensiynau Athrawon - Rhan 1	d/b	Adnoddau	Cais gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151	Gwaith maes
Rheoli'r risg o dwyll a llygredd yn y drefn gaffael	YM46 ¹	Adnoddau	Cofrestr Risgiau Corfforaethol, Strategaeth Atal Twyll, Llwgwrwobrwyo a Llygredd 2021-24 a chodwyd y mater yn ystod ymchwiliad	Gwaith maes (gohiriwyd tra bod yr archwiliad i Bensiynau Athrawon yn mynd rhagddo)
Recriwtio a Chadw	YM2	Corfforaethol	Cofrestr Risgiau Strategol	Gwaith sgopio
Newid yn yr Hinsawdd a Chynladwyedd	YM13	Corfforaethol	Cofrestr Risgiau Strategol	Gwaith sgopio
Trefniadau'r Cyngor ar gyfer darparu tai addas yn lleol	YM9	Gwasanaethau Tai	Cofrestr Risgiau Strategol	Gwaith maes
Gwendidau a Rheoli Pats (Archwiliad TG)	YM4	Trawsnewid Corfforaethol	Cofrestr Risgiau Strategol	Gwaith maes
Adolygiad Dilyn i Fyny Cyntaf o Barhad Gwasanaeth TGCh (Gwerydo)	YM4	Trawsnewid Corfforaethol	Cofrestr Risgiau Strategol / Adolygiad Dilyn i Fyny Cyntaf	Gwaith maes

¹ Cyfeirnod yn yr hen gofrestr risgiau corfforaethol

CAMAU GWEITHREDU SY’N WEDDILL

19. Mae’r gwaith i gynorthwyo gwasanaethau i roi’r camau sy’n weddill ar waith yn parhau. Mae’r dangosfwrdd ‘4action’ yn [Atodiad 1](#) yn rhoi trosolwg o statws y camau gweithredu ar 1 Ebrill 2022.
20. Ar hyn o bryd mae tri o’r camau’n hwyr (0 Sylweddol; 3 Cymedrol), ac maent yn berthnasol i’r gwasanaeth Adnoddau. Maent yn ymwneud â ‘Materion/Risgiau’ a godwyd mewn un archwiliad:
 - Proses Gadawyr
21. Rydym yn gweithio gyda’r gwasanaeth i’w cynorthwyo i roi’r camau gweithredu ar waith.
22. Cyflwynwyd adroddiad manylach ar yr holl gamau gweithredu sy’n weddill i’r cyfarfod hwn yn ogystal.

BLAENORIAETHAU AR GYFER 2022-23 A THU HWNT

Capasiti Presennol

23. Mae ein Uwch Archwilydd newydd, a ddechreuodd ar 13 Rhagfyr 2021, wedi gwneud cynnydd sylweddol ac mae'n datblygu'n gyflym. Mae hyn yn golygu bod y tîm bron yn gyflawn, gyda dim ond hanner swydd gyfwerth ag amser llawn yn parhau i fod yn wag, oherwydd gweithio'n hyblyg. Fodd bynnag, mae un aelod o staff yn parhau i fod ar absenoldeb hirdymor.

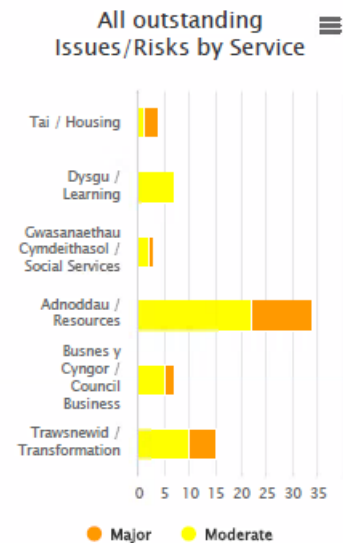
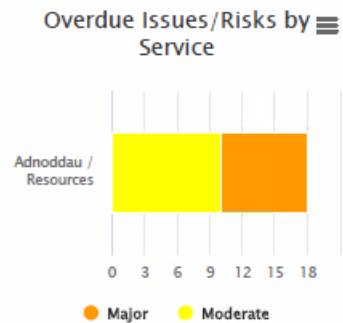
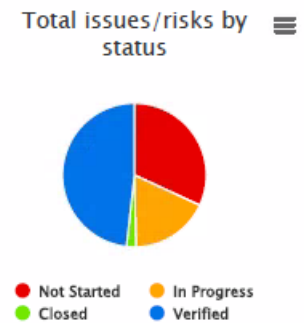
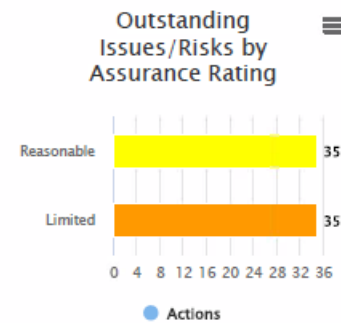
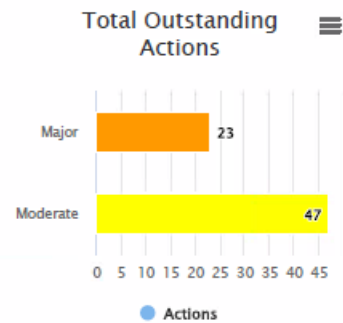
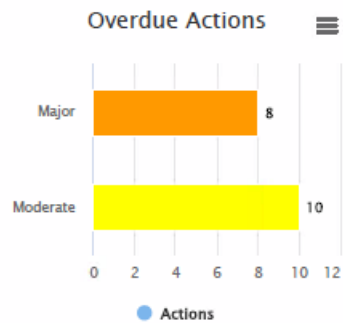
Blaenoriaethu Tymor Byr/Canolig

24. Yn Ionawr 2022, cynhaliodd yr UDA adolygiad sylweddol o'r Gofrestr Risgiau Strategol fel y mae'n cael ei galw erbyn hyn. Ein blaenoriaeth gyntaf yw adolygu'r risgiau gweddilliol 'coch' ac 'ambr' nad ydym wedi eu hadolygu eto, neu nad ydym wedi eu hadolygu yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf, yn ogystal â pharhau i fod yn hyblyg er mwyn ymateb i geisiadau gan wasanaethau am gymorth neu sicrwydd, ac ymateb i ymchwiliadau.
25. Ar hyn o bryd, mae'r Pennaeth Archwilio a Risg yn datblygu'r Strategaeth Archwilio Mewnol Blynyddol ar gyfer 2022-23 ar y cyd â'r UDA a phenaethiaid gwasanaeth. Bydd yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn y cyfarfod ym mis Mehefin 2022, i'r pwyllgor newydd ei ystyried.
26. Byddwn yn parhau i hyrwyddo a monitro camau i fynd i'r afael â materion/risgiau archwilio mewnol sy'n weddill.
27. Byddwn yn cyfrannu at y rhaglen anwytho ar gyfer aelodau etholedig ac aelodau lleyg newydd, yn dilyn yr etholiadau ym mis Mai 2022.

Blaenoriaethau mwy Hirdymor

- Cyflawni'r Strategaeth Atal Twyll, Llwgwrwbrwyo a Llygredd 2021-24, yn cynnwys parhau i roi sylw i argymhellion Archwilio Cymru sydd wedi'u cynnwys yn eu hadroddiad 'Gwella ein Perfformiad - Mynd i'r Afael â Thwyll yng Nghymru'.
- Gweithio â chydweithwyr yn y Tîm Perfformiad i wella'r gwaith mapio sicrwydd ledled y cyngor a chyfrannu at y gwaith o ddatblygu'r Grŵp Adolygu Perfformiad.
- Paratoi ar gyfer yr Aseiad Ansawdd Allanol ym mis Mehefin 2022.

ATODIAD 1 – CAMAU GWEITHREDU SY’N WEDDILL (DANGOSFWRDD 4ACTION) AR 1 EBRILL 2022

Outstanding Red Issues/Risks

ID Summary

0 of 0

Outstanding Limited Assurance Reports

Audit Title Count

Payments - Supplier Maintenance 202107	9	🔗
Identification of Duplicate Invoices and Recovery of Duplicate Payments 202118	6	🔗
ICT Service Continuity (Phishing) 202123	2	🔗
Recovering Council Debt 202110	8	🔗

Outstanding Amber Issues/Risks

ID Summary

4148	Business Continuity 3 - Our testing identified a lack of quality assurance activity over corporate and service business continuity plans and key...	🔗
4157	IT Resilience 2 - There is a lack of continuity and coordination between the Council's corporate business continuity plans and the IT disaster...	🔗
4212	Financial Resilience 2 - Progress with undertaking an exercise to map sources of assurance to support the Council's governance framework and ensure...	🔗
6024	Payments Supplier Maintenance 2 - Procedure notes exist, however, they have not been updated for a number of years and do not include the process...	🔗